

RAPPORT 2023

Granskning av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning

Stefan Sjöblom

Anna Sandström

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	3
1.1 Syfte och revisionsfrågor	3
1.2 Revisionskriterier	3
1.3 Ansvarig nämnd/styrelse	3
1.4 Metod	4
1.5 Projektorganisation	4
2 GRANSKNINGSRESULTAT	5
2.1 Årsredovisning	5
2.1.1 Förvaltningsberättelse	5
2.2 Redovisningsprinciper	6
2.3 Balanskrav	6
2.4 Resultaträkning	6
2.4.1 Ekonomiskt resultat	7
2.4.2 Stickprov	7
2.5 Balansräkning	8
2.6 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	8
2.6.1 Drift- och investeringsredovisning	8
2.6.2 Kassaflödesanalys	9
2.6.3 Övriga rekommendationer från RKR	9
2.7 Bedömning av Direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning	9
2.8 Måluppfyllelse	10
2.9 Särskilda bevakningsområden	11
2.10 Intern kontroll	13
2.11 Övriga iakttagelser	14
2.11.1 Internbanken i Borås Stad	14
3 SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	15

1 Inledning

Enligt kommunallag (2017:725) ska förbundets revisorer pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska även bedöma om årsredovisningen är förenligt med de mål som Direktionen fastställt.

Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Granskning av årsredovisningen inklusive verksamhetsmässigt resultat/måluppfyllelse har genomförts av Borås Stads Revisionskontor och redovisas i innevarande rapport.

Årsredovisningen och revisorernas bedömning ska behandlas av respektive medlemskommuns Kommunfullmäktige. Syftet är bland annat att ge Kommunfullmäktige underlag för uppföljning och styrning av den fortsatta verksamheten, så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av förbundets verksamhet som har genomförts under året.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen gällande ansvarsfrihet. Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Denna styr vilka Rekommendationer från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) som används i granskningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), gällande rekommendationer från RKR samt i enlighet med God redovisningssed?
- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? (med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar)
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultatet för förbundet?
- Har balanskravet uppfyllts?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att Direktionens beslutade mål, finansiella likväl som verksamhetsmässiga, för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

1.2 Revisionskriterier

Granskningen har utförts enligt kommunallag (2017:725), lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), God revisionsssed i kommunal verksamhet samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

1.3 Ansvarig nämnd/styrelse

Direktionen i Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) är ansvarig.

1.4 Metod

Granskningen har utförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär bl.a. att tillämpliga ISA, ISAE och ISRE har följts. Ramverket beskriver förutsättningar och tar hänsyn till den kommunala särarten samt de regler som sakkunniga biträden, däribland kommunala yrkesrevisorer och auktoriserade/godkända revisorer samt registrerade revisionsbolag har att följa.¹

Granskningen grundas på analys av resultat- och balansräkning samt utökad granskning av poster och processer som är av väsentlig betydelse för resultat och ställning. Granskningen innefattar att granska ett urval av underlag och annan information i räkenskapsammandraget samt att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen har genomförts med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys, där insatser koncentreras till där risken för väsentliga fel är störst. Därutöver ska granskningen innehålla en bedömning om årsredovisningen är rättvisande, d.v.s. att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till felaktigt beslutsfattande.

Räkenskaperna granskas enligt följande:

- Att redovisningen följer krav på räkenskapsföring enligt 11 kap kommunallagen, d.v.s. att räkenskaper och årsredovisning upprättats.
- Att upplysning lämnats om utfallet, finansieringen av verksamheten och den ekonomiska ställningen vid årets slut.
- Att upplysning lämnats om borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser.
- Att årsredovisningen är upprättad med iakttagande av god redovisningssed. God redovisningssed innebär att redovisningsskyldiga i första hand ska följa lagar och rekommendationer och i övriga fall, då det inte finns någon specifik regel, tillämpa god sed.
- Att redovisningen är materiellt rätt (alla tillgångar och skulder existerar och avser SÄRF).
- Att redovisningen är rätt periodiserad (alla intäkter och kostnader avser redovisningsåret).

Övriga delar kommer att granskas översiktligt i syfte att bedöma om uppgifter som ska ingå i årsredovisningen enligt lag och rekommendationer från RKR har lämnats.

Granskningen är genomförd med kontrollmålsmetodik och ett kvalitetssäkrat systemstöd. Granskning av fakturaunderlag och stickprov av specifikationer har genomförts. Stickprov av konton med större avvikelser mellan åren 2022 och 2023 har utförts. Totalt har en genomgång av 20 av förbundets konton genomförts (ca 120 verifikationer). Årets granskning inriktas särskilt mot materiella anläggningstillgångar, där RKR R4 uppdaterats i november 2022.²

En genomgång av balanskontona samt rutiner för periodiseringar har genomförts. Vidare har avstämningar och kontroll av anläggningsreskontran samt moms- och skatteredovisning utförts. En redogörelse av pensionsavsättning och prognos har avhandlats. Avstämning har skett med förbundets ekonomiavdelning.

1.5 Projektorganisation

Stefan Sjöblom är granskningsledare. Granskningsmedarbetare är Anna Sandström.

¹ Standard för kommunal räkenskapsrevision, SKR, Skyrev och FAR, 16 september 2023.

² <https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2023/06/RKR-R4-Materiella-anlaggningstillgangar.pdf>

2 Granskningsresultat

Nedan avrapporteras de iakttagelser och granskningsresultat som framkommit vid granskning av förbundets årsredovisning.

2.1 Årsredovisning

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska kommunalförbund upprätta en årsredovisning.³

En årsredovisning ska bestå av:

- en resultaträkning,
- en balansräkning,
- en kassaflödesanalys,
- noter,
- en driftredovisning,
- en investeringsredovisning, och
- en förvaltningsberättelse.

Revisionskontoret bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Årsredovisningens struktur, modell för analys av finansiell utveckling och ställning samt den ekonomiska redovisningen av verksamheten är i huvudsak god.

2.1.1 Förvaltningsberättelse

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) 11 kap ska en förvaltningsberättelse innehålla följande delar:

- Utvecklingen av verksamheten
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden
- Andra förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning
- God ekonomisk hushållning
- Ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat

I förvaltningsberättelsen ska information lämnas om viktiga händelser som inträffat under rapportperioden. Revisionskontoret bedömer att SÄRF:s årsredovisning följer den uppställning som anges i 11 kap i LKBR.

³ LKBR, 1 Kap. 3§

Revisionskontoret noterar att väsentliga personalförhållanden gällande sjukfrånvaro för kvinnor respektive män är undantagna från redovisning av integritetsskäl enligt 11 kap. § 6 LKBR.

Revisionskontoret konstaterar att förvaltningsberättelsen innehåller en sammanställning av mål och uppdrag och att framställningen i allt väsentligt är deskriptiv. I årsredovisningen genomförs en samlad bedömning om att målen för god ekonomisk hushållning uppnås under 2023.

Revisionskontoret bedömer att den information som lämnas i förvaltningsberättelsen ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning.

2.2 Redovisningsprinciper

I årsredovisningen har samma redovisningsprinciper använts som vid föregående bokslut.

2.3 Balanskrav

Ett kommunalförbund ska enligt kommunallagen göra en avstämning av balanskravet som ska redovisas i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt kommunallagen regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat.

RKR har i sin rekommendation RKR R15 Förvaltningsberättelse lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och kommunallagen.

Enligt 11 kap. 10 § LKBR ska upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar och balanskravsresultat redovisas i förvaltningsberättelsen. Vidare framgår att vid beräkningen av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens balanskrav, ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten.

SÄRF redovisar en avstämning av balanskravet enligt RKR R15 i förvaltningsberättelsen. Förbundets överskott för året uppgår till 8,4 mnkr och det finns inget negativt historiskt resultat att beakta då ingående balanskravsresultat från 2022 uppgick till 0,0 mnkr. En balanskravsjustering har gjorts gällande reducering av samtliga realisationsvinster om minus 0,4 mnkr. Det utgående balanskravsresultatet uppgår till 8,0 mnkr. SÄRF redovisar därmed ett balanskravsresultat för 2023 om 0,0 mnkr.

2.4 Resultaträkning

Enligt 5 kap. 1 § LKBR ska resultaträkningen i sammandrag redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret.

Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s resultaträkning redovisar samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Resultaträkningen följer i huvudsak lagstiftningens uppställning. I uppställningen har förbundet bytt ut posten Skatteintäkter mot Medlemsbidrag. För att förtydliga redovisningen i resultaträkningen kan man komplettera med andra poster och delposter enligt LKBR 5 kap 3§, vilket förbundet gjort.⁴

⁴Eriksson, Haglund, Tagesson, "Kommunal bokförings- och redovisningslag", 2019, sid 66-67

2.4.1 Ekonomiskt resultat

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) redovisar ett överskott på 8,4 mnkr för perioden 1 januari 2023 till 31 december 2023. Budgeten för 2023 är underfinansierad med 2,8 mnkr. Därför blir skillnad mot budget ett positivt utfall om 11,2 mnkr jämfört med budget.

Den största budgetavvikelsen avser pensioner med 8,3 mnkr. De minskade kostnaderna beror på utfallet av det val som heltidsanställda brandmän kunnat göra mellan att stå kvar i SAP-R eller att få 2000 kr mer i månaden i lön eller till en tjänstepensionsförsäkring. Detta val innebar en sänkt pensionskostnad för förbundet avseende 2023 men kommer även att innebära en årlig kostnad från och med år 2023. Det finns även en positiv budgetavvikelse som avser avskrivningar om 1,7 mnkr. Detta då budgeterade investeringar på 22,1 mnkr är påbörjade men kommer att slutföras 2024 enligt förbundet. Verksamhetens kostnader var 2,4 mnkr högre än budget. De innefattar högre kostnader för avtalstjänster, personal, drivmedel.

Det egna kapitalet uppgår vid utgången av 2023 till 57,8 mnkr (år 2022: 57,4 mnkr). Eget kapital ska täcka den ansvarsförbindelse som finns för pensionsutfästelse före 1997 på 12,0 mnkr samt förbundets risker.

Förbundet budgeterar årligen utifrån överenskomna medlemsbidrag enligt beslutad rambudget och kostnad för pension enligt KPA:s prognos per den 30 april. Förbundet uppger att pensionskostnad i internbudget är enligt prognos per 31 augusti och vid avvikelse från tidigare pensionsprognos kan Direktionen besluta om att överskott alternativt underskott ska föras mot eget kapital. För 2023 bedömde förbundet i budget 2023 att medlemsbidrag inte räcker för att självfinansiering ska uppnås. Förbundet förväntas inte generera något överskott utan målet är nollresultat varje enskilt år. I beslutad rambudget ingår kostnad för SAP-R (Särskild Avtalspension inom Räddningstjänst)⁵ enligt prognos per föregående årsskifte.

Revisionskontoret noterar att förbundet har lagt en minusbudget om 2,8 mnkr. Enligt kommunallagen 11 kap 5 § ska det varje år upprättas en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. Förbundet uppger i budget 2023 att med hänsyn till förändrad kostnadsbild för pension föreslås att Direktionen beslutar att underskottet på 2,8 tas mot eget kapital. Av förbundets budget framgår inte vilka synnerliga skäl som åberopas för att fatta beslut om en underfinansierad budget 2023.

Synnerliga skäl kan vara att tillfälligt utnyttja en god soliditet om förbundets egna kapital klarar att täcka budgeterat underskott för 2023, men det innebär en försämring av förbundets ekonomiska ställning. Möjligheten att underbalansera budgeten skall användas med restriktivitet och normalt sett endast något enstaka år. Att konsekvent underbalansera budgetarna är inte heller förenligt med god ekonomisk hushållning enligt kommunallagen.⁶ Revisionskontoret kan konstatera att förbundet har haft en underfinansierad budget 2020, 2021, 2022 och 2023.

Revisionskontorets uppdrag är att bedöma om årsredovisningens ekonomiska resultat är förenligt med Direktionens beslut om finansiella mål och om verksamheten bedrivs i enlighet med fastställda mål. Revisionskontoret noterar att det finansiella målet om ett nollresultat uppnås och att budgetmålet för 2023 överträffas.

2.4.2 Stickprov

Revisionskontoret har genomfört cirka 120 stycken stickprov (76 stycken 2022) av konton i resultaträkningen som har stora avvikelser mellan åren 2022 och 2023. Därutöver har andra konton än vid delårsbokslutet granskats. Konton som har granskats är främst konton i kontoklass 5-6, larmöverföring, reservdelar, avskrivningar på maskiner och inventarier, administrativt stöd, datakonsulter m.m. Granskningen visar att det inte förekommer några större avvikelser i de stickprov som genomförts.

⁵ Nytt avtal för SAP-R, Särskild Avtalspension inom Räddningstjänst ör tecknat från 1 januari 2023.

⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/god-ekonomisk-hushallning-i-kommuner-och-landsting_GR03105/html/

2.5 Balansräkning

Enligt 6 kap 2 § LKBR ska balansräkningen i sammandrag redovisa förbundets samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen. Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s balansräkning i huvudsak är uppställd i enlighet med 6 kap 2 § LKBR och omfattar tillräckliga noter.

2.6 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Enligt 1 kap. 4 § LKBR ska bokföring och redovisning fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.

Bokslutsprocessen har adekvata anvisningar som har informerats i rimlig tid innan bokslutets transaktioner ska vara genomförda. Huvudsakliga bokslutsjusteringar har bokförts i redovisningssystemet.

2.6.1 Drift- och investeringsredovisning

Revisionskontoret har i år granskat drift- och investeringsredovisningen i SÄRF. SÄRFs investeringar består huvudsakligen av nödvändiga reinvesteringar inom fordonsparken. Investeringar under 2023 har uppgått till 19,6 mnkr (2022: 9,2 mnkr). Förbundets investeringar avviker med 1,0 mnkr mot budget (20,6 mnkr) men förbundet uppger att dessa kommer att genomföras under 2024 varav höjdfordon, släck/räddningsbilar, fordon och räddningsutrustning är påbörjade och ingår med 22,1 mnkr i kvarstående investeringar vid årets slut.

Budgeterade investeringar fördelas enligt nedanstående tabell:

Investeringar i Mnkr

	Pågående 2023-01-01	Budget 2023	Färdigställda 2023	Kvarstående 2023-12-31
Släck/Räddningsbil	9,5	5,2	9,8	4,9
Höjdfordon	7,0	1,9		8,9
Lastväxlare samt tank	1,6	4,2	3,6	2,2
Transportbilar	1,0			1,0
Utbildningscontainer	3,5		3,3	0,2
Räddningsutrustning		4,0	0,8	3,2
Fordon, Båt	1,5	2,0	0,8	2,7
IT, Teknik	1,2	3,3	0,2	4,3
Band till bandvagnar	1,5			1,5
Inventarier Guttasjön	1,4		1,1	0,3
SUMMA	28,2	20,6	19,6	29,2

Mnkr	2023	2022	2021	2020
Avskrivningar		7,3	7,3	6,9

Bild 1 Förbundets investeringar 2023 (mnkr)

Revisionskontoret noterar att SÄRF:s drift- och investeringsredovisning i huvudsak är upprättad i enlighet med RKR R14.

2.6.2 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning. Revisionskontoret har granskat RKR R13 Kassaflödesanalys. Kassaflödesanalysen med tillhörande noter är korrekt. Enligt RKR R13 ska räntor och utdelningar hänföras till den löpande verksamheten. SÄRF redovisar både erhållen och erlagd ränta (inklusive ränta på pension) i kassaflödesanalysen. Det är en ränta på pensionen som uppstår genom att man så att säga lånar de anställdas pensionsmedel tills pensionen betalas ut. Det är alltså att betrakta som en ränta på lån och en finansiell kostnad.

Revisionskontoret noterar att SÄRF:s kassaflödesanalys i huvudsak är upprättat i enlighet med RKR R13.

2.6.3 Övriga rekommendationer från RKR

Revisionskontoret har granskat RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar. SÄRF har inga immateriella anläggningstillgångar.

Revisionskontoret har granskat RKR R4 Materiella anläggningstillgångar. Revisionskontoret noterar att SÄRF har lämnat not i balansräkningen avseende anläggningstillgångar. Revisionskontoret noterar att såväl avskrivningar samt avskrivningstider finns uppställda i avsnittet redovisningsprinciper, vilket är i enlighet med RKR R4. I bokslutsmaterialet finns även förteckning över sålda/utrangerade inventarier.

Revisionskontoret har översiktligt granskat RKR R5. I denna RKR definieras leasing enligt följande: ”leasingavtal – ett avtal enligt vilket en leasegivare enligt avtalade villkor under en avtalad period ger en leasetagare rätt att använda en tillgång i utbyte mot betalningar. Leasingavtal kallas ibland hyresavtal, särskilt när det gäller leasing (hyra) av fastighet”.

Leasingavtal kan vara finansiella eller operationella. Enligt RKR R5 Leasing ska objekt, vilka innehas till följd av ett leasingavtal som klassificeras som finansiellt, redovisas hos leasingtagaren som en anläggningstillgång i balansräkningen. Förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter ska hos leasingtagaren redovisas som en skuld. Revisionskontoret rekommenderar förbundet att se över sina hyresavtal⁷, detta för att se om några av dessa kan klassificeras som finansiell leasing.

2.7 Bedömning av Direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Från och med år 2006 gäller för samtliga kommuner och kommunalförbund att Kommunfullmäktige ska fastställa mål för ”god ekonomisk hushållning” enligt 11 kap 1 § kommunallagen. Enligt kommunallagen föreligger därutöver krav på att ”fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen”.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 6 § första och andra styckena kommunallagen har uppnåtts och följts.⁸ Förbundet bedömer i årsredovisningen att SÄRF uppfyller kraven på god ekonomisk hushållning.

Revisionskontoret noterar att SÄRF:s budget och årsredovisning har en skrivning om god ekonomisk hushållning. Förbundet uppnår det finansiella målet för 2023, det vill säga uppnår minst ett nollresultat. Verksamhetsmålen enligt handlingsprogrammet för skydd mot olyckor och verksamhetsplan och internbudget 2023 redovisas nedan i 2.8.

⁷ Revisionskontoret noterar att samtliga SÄRFs hyresavtal är uppsagda per 31 december 2024. Direktionens protokoll §94, 15 december 2023.

⁸ LKBR 11 kap. 8 §

2.8 Måluppfyllelse

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds målarbete

Kommunallagen ställer krav på att budgeten ska vara i balans och att budget och flerårsplan ska innehålla finansiella mål, samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen ska följas upp kontinuerligt, och det är Direktionens ansvar att i årsredovisningen utvärdera måluppfyllelsen.

Södra Älvsborgs Räddningstjänsts (SÄRF) förbundsordning utgör grunden för förbundets verksamhet. Direktionen beslutar om ett handlingsprogram som reglerar målsättning och ambitioner för SÄRF för varje mandatperiod. Förbundsordning och handlingsprogram fastställs av respektive medlemskommuns fullmäktige.

Direktionen tog beslut 6 december 2019 om SÄRF:s vision samt om det övergripande handlingsprogrammet för perioden 2020-2023. Handlingsprogrammet har reviderats under 2021 och beslutats av Direktionen.⁹ Handlingsprogrammet syftar till att vara ett strategiskt styrdokument för SÄRF som kan anpassas utefter rådande förhållanden och förändringar som sker i samhället. Programmet beskriver SÄRF:s förebyggande-, operativa- och stödverksamhet samt drar upp breda riktlinjer för de kommande fyra åren. De övergripande målen i handlingsprogrammet bygger på räddningstjänstens uppdrag som bryts ned till mål i årliga verksamhetsplaner.

Säkerhetsmålen beskriver den nivå av skydd och säkerhet som SÄRF vill uppnå i samhället för perioden 2020-2023. Hur detta ska genomföras beskriver SÄRF i den årliga verksamhetsplanen.¹⁰

De fyraåriga säkerhetsmålen (totalt 12 stycken) är uppdelade i tre kategorier; före händelse, under händelse och efter händelse. Varje säkerhetsmål är uppdelat på ett eller flera årliga prestationsmål.

Prestationsmål för 2023 fastställdes av Direktionen 16 december 2022 i Verksamhetsplan och internbudget för 2023. Sammantaget fastställdes 17 prestationsmål för 2023 uppdelat på kategorierna; före händelse (8 st.), under händelse (7 st.) och efter händelse (2 st.).

I årsredovisningen¹¹ framgår säkerhetsmålen som gäller för perioden 2020-2023 samt de prestationsmål som är beslutade för 2023.

Samtliga beslutade prestationsmål i verksamhetsplanen följs upp i årsredovisningen tillsammans med en skattning i procent av måluppfyllelsen/genomförandet.

Måluppfyllelsen per den 31 december 2023 redovisas i enlighet med nedanstående:

Förbundets prestationsmål 2023 för säkerhetsmål, Före händelse

0 ■ 3 ◆ 5 ● av 8 prestationsmål 2023

Förbundets prestationsmål 2023 för säkerhetsmål, Under händelse

0 ■ 1 ◆ 6 ● av 7 prestationsmål 2023

Förbundets prestationsmål 2023 för säkerhetsmål, Efter händelse

0 ■ 0 ◆ 2 ● av 2 prestationsmål 2023

Sammantaget redovisar förbundet följande måluppfyllelse per 31 december 2023

0 ■ 4 ◆ 13 ● av 17 prestationsmål 2023

Sammantaget är 13 av 17 prestationsmål helt uppfyllda under 2023. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen totalt sett till 98 % uppnått under året.

⁹ Direktionen har på sammanträdet 15 december 2023 beslutat om ett reviderat Handlingsprogram som ska gälla från och med 1 januari 2024.

¹⁰ SÄRF:s Verksamhetsplan och internbudget, beslutad av Direktionen 16 december 2022

¹¹ Uppföljning av Verksamhetens mål 2023 som är bilaga till årsredovisningen.

2.9 Särskilda bevakningsområden

Revisorerna i SÄRF har särskilt under året bevakat följande områden: Samverkan med kommunernas krisberedskap, omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn, hyressättning av verksamhetslokaler samt de nya arbetstidsreglerna i kollektivavtal (EU krav om dygnsvila).

Samverkan med kommunernas krisberedskap

Den tilltänkta tjänsten som krisberedskapssamordnare på SÄRF som ska jobba mot kommunerna har inte tillsatts. Förbundet har anställt en verksamhetsstrateg som även kan arbeta med krisberedskap. Avtalet med kommunerna om krisberedskapssamordnare (krisberedskapshandläggare som bara arbetar ut mot de sex medlemskommunerna) har sagts upp av medlemskommunerna. SÄRF har regelbundna kontakter med respektive medlemskommuns krisberedskapsorganisation.

När det gäller civilt försvar och höjd beredskap uppger förbundet i årsredovisningen 2023 att ett förändrat politiskt klimat i Sveriges närhet medför behov av planering för SÄRF:s verksamhet vid höjd beredskap. SÄRF har påbörjat planeringen för hur verksamheten ska fungera och vilka förmågor förbundet ska ha vid höjd beredskap, ett arbete som fortsätter 2024. Arbetet sker i samverkan med såväl medlemskommunerna som andra berörda aktörer.

Omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn

Ulricehamns kommun har under en längre tid arbetat tillsammans med SÄRF med att utreda var den nya brandstationen ska lokaliseras. Det är många parametrar som måste tas med i beräkningarna menar förbundet. Det geografiska läget för brandstationen kan enligt information på SÄRFs hemsida inte ändras särskilt mycket om anspänningstiden inte ska påverkas. Flyttas stationen norrut kommer man närmre många arbetsplatser men för långt ifrån många bostäder och vice versa framgår det av informationen på hemsidan.¹²

Det finns ett fullmäktigebeslut som anger att en ny brandstation ska vara på plats senast 31 december 2024.

Kommunen har nu meddelat till SÄRF att kommunen avser att gå vidare med placering på Alängsgatan. Den tilltänkta placeringen kommer att innebära behov av förändringar i bemanning och/eller anspänningstid. De ekonomiska konsekvenserna av att bygga en ny brandstation är ännu ej utredda.¹³

Den 5 oktober 2023 var det meningen att kommunstyrelsen skulle ta ställning till ett inriktningsbeslut gällande förstudie/projektering av ny brandstation i Ulricehamn.

Kommunen har meddelat SÄRF att ärendet om inriktningsbeslut för placeringen av en ny brandstation drogs ur Kommunstyrelsens sammanträde 5 oktober 2023. Anledningen är att en hyresavtalsupphandling behöver genomföras under första kvartalet 2024. SÄRF:s riskbedömning kommer att ses över och kompletteras och i detta arbete medverkar en partsammansatt arbetsgrupp samt skyddsombud. Kompletterande körtidsanalyser kommer att tas fram för att säkerställa anspännings- och insatstider. SÄRF och Ulricehamns kommun kommer att ha fortsatt samverkan genom processen. Direktionen har informerats om de synpunkter och reaktioner som framförts från personal till politiker och tjänstemän angående den föreslagna placeringen av en ny brandstation i Ulricehamn.¹⁴

¹² <https://serf.se/om-oss/organisation/raddningsstyrkor/ulricehamn-rib/>

¹³ Direktionens sammanträdesprotokoll §65, 1 september 2023

¹⁴ Direktionens sammanträdesprotokoll §76, 13 oktober 2023

Hyressättning av verksamhetslokaler

De förtroendevalda revisorerna genomförde 2020 en granskning av hyressättning av SÄRF:s verksamhetslokaler. Syftet med granskningen har varit att granska hur principerna för hyressättning, renoveringar, nybyggnationer och nyetableringar av de lokaler förbundet hyr i medlemskommunerna ser ut.

Den samlade bedömningen var att medlemskommunerna, med få undantag, inte i tillräcklig utsträckning lever upp till förbundsordningens krav om att tillämpa självkostnadsprincipen, samt att tillhandahålla nödvändiga och ändamålsenliga lokaler. Det saknades dessutom en sammanhållen process inom förbundet som tydliggör beslutsgången för investeringar.

Rapporten är utskickad till medlemskommunerna. Ekonomichefsgruppen har haft upppe rapporten. SÄRF:s ekonomichef samt chef för avdelningen Teknik och fastighet fick hösten 2022 i uppdrag att genomföra dialogmöten med samtliga medlemskommuner. Detta slutfördes i mars 2023.

Frågan flyttades därefter över till medlemskommunernas ekonomichefsgrupp som redovisade ett gemensamt förslag på modell för hyressättning för SÄRFs verksamhetslokaler. Detta redovisades på medlemsrådet 21 april 2023 och förankrades i medlemsrådet 17 november 2023.¹⁵

Förbundet har sagt upp alla hyresavtal efter avstämning med ekonomichefsgruppen. Alla avtal upphör den 31 december 2024 oavsett hur avtalen ser ut. Nya avtal tecknas från 1 januari 2025 och förbundet menar att det blir tydligare med likartade avtal som verkligen bygger på självkostnadsprincipen.¹⁶

De nya arbetstiderna i kollektivavtal (EU krav om dygnsvila)

De centrala parterna träffade 11 november 2022 överenskommelse om att göra ändringar i bestämmelserna om dygnsvila i Allmänna bestämmelser (AB) att gälla från och med 1 oktober 2023. Där anges att arbetstagaren har rätt till minst 11 timmars dygnsvila under varje period om 24 timmar samt under vilka förutsättningar det är möjligt att göra undantag från reglerna om dygnsvila, både vad avser planerad arbetstidsförläggning och vid oförutsedd händelse. Vidare anges att den sammanlagda arbetstiden vid planerad förläggning av arbete i kombination med jour får vara högst 20 timmar. Det förändrade regelverket har medfört att flera kommunala och regionala verksamheter, bl.a. räddningstjänsten, ser problem med arbetstidsförläggningen. De centrala parterna har träffat överenskommelse om att ge möjlighet att ansöka om dispens samt senarelägga ikraftträdandet till 1 februari 2024. De centrala parterna anger att beslut om dispensansökan ska tas av den politiska ledningen. På Direktionens möte 13 oktober beslutades att godkänna att SÄRF ansöker om dispens samt att ge förbundsdirektören i uppdrag att färdigställa dispensansökan samt att ärendet återkommer till Direktionen för beslut 8 november 2023.¹⁷

Av Direktionens sammanträdesprotokoll 8 november 2023 framgår det att dispensansökan är färdigställd och MBL-förhandling har genomförts med lokala fackliga parter. Direktionen beslutar enhälligt att godkänna utarbetad dispensansökan samt begära dispens för perioden 1 februari 2024 till 31 januari 2025.¹⁸

Beslut togs av Arbetstidsnämnden 22 december 2023. Beslutet delgavs till SÄRF 1 februari 2024. Arbetstidsnämndens beslut innebar att dispens för arbete 24-timmarsspass endast medgavs för sommarperioden juni till augusti 2024. Av verksamhetsskäl och arbetsmiljöskäl ser SÄRF behov av en förnyad dispensansökan. MBL-förhandling har genomförts med lokala fackliga parter 19 februari 2024. Direktionens beslutade 23 februari att godkänna utarbetad förnyad dispensansökan samt begära dispens till och med 31 januari 2025.¹⁹

¹⁵ Direktionens sammanträdesprotokoll §94, 15 december 2023

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Direktionens sammanträdesprotokoll §75, 13 oktober 2023

¹⁸ Direktionens sammanträdesprotokoll §83, 8 november 2023

¹⁹ Direktionens sammanträdesprotokoll §14 23 februari 2024

2.10 Intern kontroll

Direktionen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med förbundsordning samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Direktionen för Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund har vidare ansvar för att den interna kontrollen är tillräcklig.

Direktionen har 13 oktober 2017 antagit en policy för intern styrning och kontroll.

Förbundet har genomfört en riskanalys, som identifierade 62 risker. Riskanalysen ligger till grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Fyra risker från riskanalysen togs med till planen för intern kontroll. Planen för intern kontroll 2023 har antagits av Direktionen 17 mars 2023.

Processen för förbundets arbete med intern kontroll beskrivs i bilden nedan.

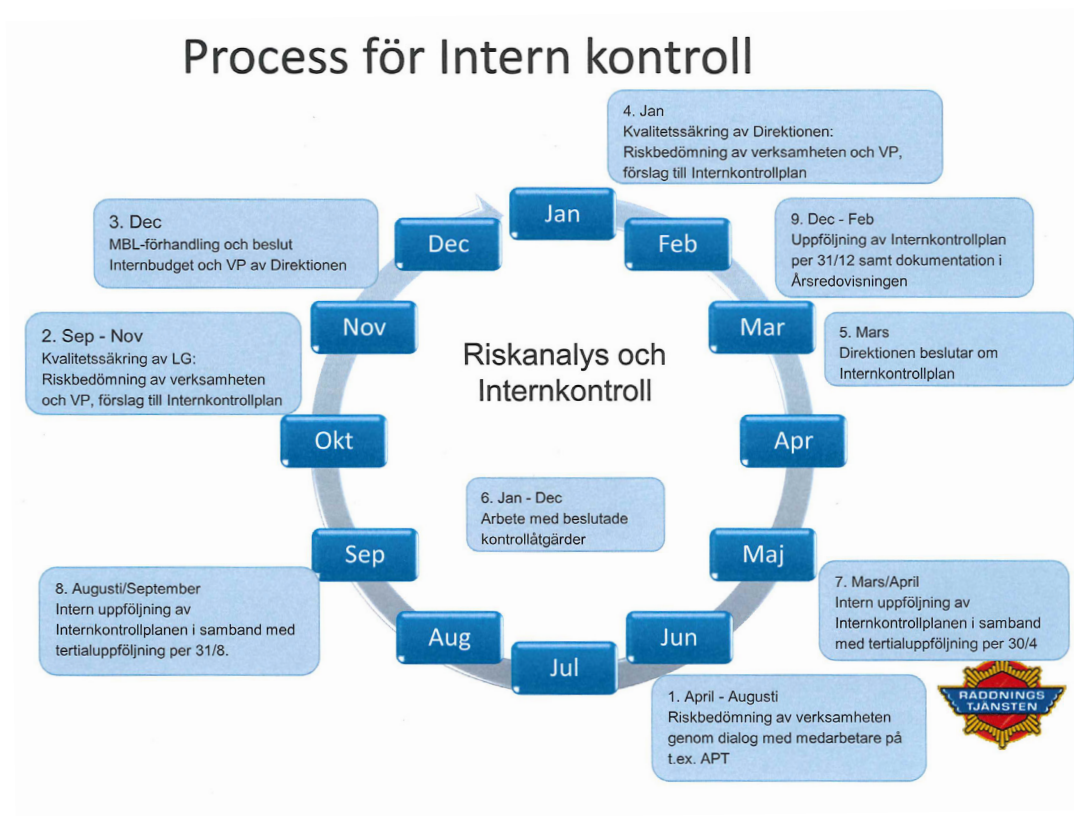

Bild 2. Process för intern kontroll i SÄRF, 2022-09-22

Arbetet i förbundet med intern kontroll har fortsatt löpande under året. En tjänsteperson från kansliet leder den interna internkontrollgruppen där en från varje avdelning ingår i gruppen. Gruppen väljer att utföra kontroller utifrån riskanalys. Gruppen gör bland annat stickprovskontroller på löner och redovisning, just lön har varit ett särskilt fokus för internkontrollgruppen under 2023. En del kontrollåtgärder ska utföras och en viss nivå av stickprov ska göras enligt riskanalys/intern kontrollplan för 2023 men gruppen kan själv bestämma att utföra flera stickprov än dessa. Gruppen går ut till varandras avdelningar och stämmer av arbetet med intern kontroll. Man ser verksamheten med "nya ögon" och kan exempelvis ställa frågor om varför en avdelning arbetar på ett visst sätt menar gruppen. Att gå runt till varandras avdelningar menar gruppen leder till ständiga förbättringar och att personalen blir mer engagerad i sin verksamhet. Gruppen skriver åtgärdsrapporter och arbetar delvis med förbättringsarbete.

Det görs en intern uppföljning av planen för intern kontroll och beslutade kontrollåtgärder i riskanalysen i samband med tertialuppföljning. SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll i årsredovisningen.

Revisionskontoret har tidigare noterat att förbundets policy för intern kontroll inte uppdaterats sedan 2017. Policyn har nu reviderats, bland annat för att anpassas till förbundets förändrade organisation. Policyn beskriver syfte, organisation och uppföljning av SÄRFs verksamhet och mål genom internkontroll. I policyn framgår även roller och ansvarsfördelning samt hur riskhanteringsprocessen är uppbyggd. Direktionen fattade beslut om den uppdaterade policyn vid sammanträdet 15 december 2023.

SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll 2023 som bilaga till årsredovisningen. Uppföljning av samtliga fyra internkontroller/moment i planen har genomförts under 2023. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Direktionen den 15 mars 2024. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

2.11 Övriga iakttagelser

2.11.1 Internbanken i Borås Stad

Revisionskontoret noterar att SÄRF för närvarande erhåller ränta (ca 3,5 mnkr under 2023) på förbundets medel om 90,2 miljoner som är insatt hos internbanken i Borås Stad. Räntan var 3,8 procent i snitt under 2023.

3 Sammanfattande bedömning

Granskningen av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning bedöms i huvudsak utifrån kommunallagen, lag om kommunal bokföring och redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning och God redovisningssed. Granskning har utförts i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision. I granskningen av förbundets årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Direktionens budgetbeslut och eventuella beslut om specifika mål och prioriterade aktiviteter som avser budgetåret 2023. Den interna kontrollen bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll samt dess uppföljning. I den sammanfattande bedömningen ingår i förekommande fall också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot förbundet under året.

Granskningen visar att förbundets årsredovisning är upprättad i enlighet med de krav som finns för resultat- och balansräkning. Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s resultaträkning redovisar samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Resultaträkningen följer i huvudsak lagstiftningens uppställning.

För helåret 2023 redovisar förbundet ett överskott på 8,4 mnkr, vilket är 11,2 mnkr bättre jämfört med budget. Revisionskontoret noterar att budgeten för 2023 var underfinansierad med 2,8 mnkr. Enligt kommunallagen 11 kap 5 § ska det varje år upprättas en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. Av förbundets budget framgår inte vilka synnerliga skäl som åberopas för att fatta beslut om en underfinansierad budget 2023. Möjligheten att underbalansera budgeten skall användas med restriktivitet och normalt sett endast något enstaka år. Revisionskontoret kan konstatera att förbundet har haft en underfinansierad budget 2020, 2021, 2022 och 2023.

Revisionskontoret bedömer med utgångspunkt i ovanstående att Direktionen behöver upprätta balanserade budgetar kommande år i enlighet med kommunallagen. Revisionskontoret noterar att det finansiella målet om ett nollresultat uppnås och att budgetmålet för 2023 överträffas. Balanskravet är uppfyllt. Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse och lämnar upplysningar om måluppfyllelse.

Revisionskontoret noterar att de materiella anläggningstillgångarna i huvudsak är redovisade i enlighet med RKR R4. Enligt RKR R5 Leasing ska objekt, vilka innehas till följd av ett leasingavtal som klassificeras som finansiellt, redovisas hos leasingtagaren som en anläggningstillgång i balansräkningen. Förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter ska hos leasingtagaren redovisas som en skuld. Revisionskontoret rekommenderar förbundet att se över sina hyresavtal, detta för att se om några av dessa kan klassificeras som finansiell leasing.

Sammantaget konstateras att förbundet genomfört uppföljning avseende samtliga de 17 prestationsmål Direktionen fastställt för 2023. Sammantaget är 13 av 17 prestationsmål helt genomförda per 31 december 2023. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen till 98 % genomfört under året och bedömer därmed att kravet på god ekonomisk hushållning uppfylls.

Direktionen har 15 december 2023 antagit en reviderad policy för intern styrning och kontroll. Förbundet har genomfört en riskanalys, som identifierade 62 risker. Riskanalysen ligger till grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Fyra risker från riskanalysen togs med till planen för intern kontroll. Planen för intern kontroll 2023 har antagits av Direktionen 17 mars 2023.

SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll 2023 som bilaga till årsredovisningen. Uppföljning av samtliga fyra internkontroller/moment i planen har genomförts under 2023. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Direktionen den 17 mars 2023. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Revisionskontoret bedömer att förbundets årsredovisning i huvudsak är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen och God redovisningssed. Årsredovisningen följer i huvudsak rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

Revisionskontoret bedömer att förbundets årsredovisning redogör för väsentliga händelser och lämnar genom sin förvaltningsberättelse en översiktlig redogörelse över hur förbundets verksamhet utvecklats under året. Samtliga av Direktionens prestationsmål följs upp på ett enhetligt sätt i årsredovisningen. Revisionskontoret bedömer att redovisningen av verksamhetsresultat och mål i årsredovisningen i huvudsak är förenliga med de mål som Direktionen beslutat om. Revisionskontoret bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Den sammantagna bedömningen är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Revisionskontoret rekommenderar de förtroendevalda revisorerna att godkänna den av förbundet upprättade årsredovisningen.

Borås 2024-03-26

*Andreas Ekelund,
Revisionschef, Revisionskontoret
Borås Stad*

*Stefan Sjöblom
Certifierad kommunal yrkesrevisor, Revisionskontoret
Borås Stad*

BORÅS
STAD

REVISIONSKONTORET

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen